

Гриник О.І.

викладач

Воронецький М.А.

здобувач освітнього ступеня «Магістр»

Вінницький навчально-науковий інститут економіки, ТНЕУ

м. Вінниця, Україна

ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ: ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

При сьогодишніх темпах економічного розвитку підприємств особливо важливого значення набувають питання ефективного управління дебіторською заборгованістю, яка займає вагому частку в оборотних засобах. Існування високого надлишку обсягу дебіторської заборгованості заважає залученню кошти підприємства із обороту та сприяє затримці повноцінного розвитку виробництва. Управління дебіторською заборгованістю сприяє формуванню оптимального її розміру, виконанню термінів її погашення, зниження ймовірності непогашення дебіторської заборгованості та попередженню виникнення безнадійних боргів.

Питанням управління дебіторською заборгованістю підприємства вагому увагу присвячено в працях зарубіжних та вітчизняних учених - економістів: С. Д. Батехіна, І. А. Бланка, Ф. Ф. Бутинця, С. Ф. Голова, С. Грязнової, З. В. Гуцайлюка, Р. Дамарі, В. П. Завгороднього, О. Д. Заруби, В. В. Ковальова, Г. В. Савицької, Я. В. Соколова, В. В. Сопка, С. Хенка, А. Шаповалової та ін. Зокрема проблемами управління дебіторської заборгованості підприємств займалися І. Бланк, М. Білик [1], Н. Потриваєва та М. Боєнко. В рамках цих досліджень не розглядалися проблеми податкового та фінансового обліку безнадійних боргів. Проблематику створення резерву сумнівних боргів у свої дослідженнях розглядали такі науковці, як Б. Занько, Ю. Граковський, В. Карпова, Н. Проскуріна.

Управління дебіторською заборгованістю в загальному вигляді представляє собою інтегрований процес планування, організації, координації, мотивації та контролю за станом дебіторської заборгованості підприємства. Основною функцією, на якій базується процес управління дебіторською заборгованістю, є жорсткий контроль за фінансовими потоками підприємства. Мета управління дебіторською заборгованістю полягає в мінімізації її розміру та строків інкасації боргу [2]. Досягнення цієї мети здійснюється за допомогою правильно і логічно побудованого процесу управління дебіторською заборгованістю, який являє собою послідовність дій, що організуються та реалізуються підприємством з метою мінімізації відволікання коштів в дебіторську заборгованість.

Необхідність управління дебіторською заборгованістю з метою зниження ризику виникнення простроченої та безнадійної дебіторської заборгованості виникає за умови, якщо порушені строки та стандарти, встановлені підприємством з надання кредиту покупцям. За умови порушення договірних зобов'язань строкова дебіторська заборгованість переходить у прострочену [3]. Управління простроченою дебіторською заборгованістю передбачає проведення її інвентаризації з метою аналізу можливості повернення підприємству. На цьому етапі доцільним є застосування класифікації дебіторської заборгованості за критерієм стягнення на безнадійну та сумнівну. Після виділення з існуючої дебіторської заборгованості безнадійної проводиться списання її з балансу на фінансовий результат діяльності підприємства.

Модель управління дебіторською заборгованістю містить такі складові елементи, як [3, 5]:

1) статичний аналіз фінансової інформації щодо дебіторської заборгованості суб'єкта господарювання, інтерпретація значень основних фінансових показників та коефіцієнтів, що використовуються для такого аналізу;

2) динамічний (трендовий) аналіз та оцінка тенденцій розвитку ситуації з погашенням контрагентами дебіторської заборгованості;

3) обґрунтування оптимального терміну надання відстрочки оплати рахунків покупцями;

4) рефінансування дебіторської заборгованості підприємства (використання обліку векселів, факторингу та форфейтингу боргових вимог підприємства до третіх осіб для покриття поточної потреби у капіталі);

5) контроль простроченої дебіторської заборгованості та попередження формування безнадійної заборгованості тощо.

Основними умовами впровадження ефективного управління дебіторською заборгованістю мають стати забезпечення безперервної роботи підприємства; зниження обсягів вільних поточних активів, і, як наслідок, зниження витрат на їх фінансування; прискорення обігу оборотних активів; максимізація прибутку підприємства за збереження ліквідності; підвищення рівня фінансової безпеки підприємства [5].

Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю передбачає [6]:

1) обґрунтування можливості виникнення дебіторської та кредиторської заборгованості;

2) визначення політики надання кредиту та інкасації для різних груп покупців (постачальниками) і видів продукції;

3) аналіз і ранжування покупців (постачальників) залежно від обсягів закупівель, історії кредитних відносин і запропонованих умов оплати;

4) контроль розрахунків із дебіторами (кредиторами) за відстрочену або прострочену заборгованість та вивчення причин недотримання договірної дисципліни;

5) своєчасне визначення прийомів прискорення обігу оборотних активів і зменшення безнадійних боргів;

6) забезпечення умов продажів, що гарантують надходження грошових коштів;

7) прогноз надходжень грошових коштів від дебіторів на основі коефіцієнтів інкасації.

Важливим для побудови економічного та фінансового інструментарію системи управління дебіторською заборгованістю підприємства є розроблення та впровадження ефективних механізмів управління ними, спрямованих насамперед на оптимізацію обсягів і структури дебіторської заборгованості. Ефективне управління дебіторською заборгованістю підприємств в умовах дефіциту оборотних коштів з урахуванням факторів його стратегічного розвитку та конкретних тактичних цілей є суцільним та взаємопов'язаним процесом, що передбачає побудову та застосування альтернативних концепцій управління капіталом підприємства загалом, а також методів оцінки ефективності його функціонування, адекватних умовам трансформаційної ринкової економіки України.

Список використаних джерел

1. Білик М.Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств / М.Д. Білик. — К.: Фінанси України, 2011. — 69 с.
2. Івченко Л.В. Інтерпретація дебіторської заборгованості за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку / Л.В. Івченко, В.В. Ходзицька // Фінанси, облік і аудит. — 2013. — № 1 (21). — С. 256—262.
3. Лівощко Т.В. Шляхи покращення управління дебіторською заборгованістю підприємства // Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_7_103.pdf. — 2014.
4. Москалюк Г.О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрями удосконалення і розвитку // Ефективна економіка. — 2013. — №. 4.

5. Пінчук Т.А. Організаційно-методичні проблеми обліку дебіторської заборгованості в системі управління підприємством / А.Т. Пінчук // Ефективна економіка – 2014. – № 10. – С. 36–41.
6. Потриваєва Н.В. Значення дебіторської заборгованості як складової фінансових активів / Н.В. Потриваєва, М.В. Боєнко // Економічний форум. — 2015. — №1/2015. — С. 262—268.

Зиль М. І.
студентка

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту,
Національний університет водного господарства та природокористування
м. Рівне, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Головним призначенням бухгалтерського обліку та фінансової звітності є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. Важливою складовою раціональної організації бухгалтерського обліку на підприємстві є облікова політика.

Метою дослідження є проаналізувати процес формування облікової політики підприємства.

Згідно з Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1]. Тобто це вибір самим підприємством певних і конкретних методик, форм і техніки ведення бухгалтерського обліку.

Ефективність впровадження облікової політики визначається, поряд з розробкою понятійного апарату, наявністю методики її формування, яка передбачає: встановлення суб'єктів і термінів формування, визначення основоположних засад формування та реалізації облікової політики, визначення факторів впливу, побудову алгоритму дій під час формування облікової політики підприємства.

Враховуючи, що облікова політика підприємства – це, насамперед, політика власника, саме власник повинен здійснювати вибір суб'єктів, які безпосередньо будуть формувати облікову політику: бухгалтерська служба, головний бухгалтер, служба внутрішнього контролю, спеціально створена комісія, аудиторська або інша спеціалізована фірма.

З метою раціонального підходу до організації бухгалтерського обліку новоствореним підприємствам пропонується формувати облікову політику до державної реєстрації, найбільш раціональний варіант разом з бізнес-планом та підготовкою пакету установчих документів.

Аналіз правових засад бухгалтерського обліку дозволив виділити основні вимоги до формування та застосування облікової політики підприємств: законність, адекватність, гласність, ефективність, єдність [3].

Підприємства, розробляючи облікову політику, мають враховувати велику кількість факторів, обумовлених особливостями та специфікою господарської діяльності підприємства. Таким чином, облікова політика є індивідуальною для кожного підприємства.

Всі фактори впливу на формування облікової політики можна розділити на наступні групи [4, с. 250]: